

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-07-01 Nr. 4D-2022/1-373
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-04-04 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama – Marijampolės PN) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų, susijusių su skundų nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas) nurodo, kad:

2.1. 2021-11-09 kreipėsi į Marijampolės PN administraciją su prašymu, prašydamas pateikti informaciją apie jo mokymąsi bausmės atlikimo metu. Nesulaukdamas atsakymo, 2022-01-17 išsiuntė skundą, nurodydamas, kad negavo atsakymo į anksčiau siųstą prašymą;

2.2. Marijampolės PN administracija 2022-01-25 atsakyme paaiškino, kad rengiant atsakymą į prašymą dėl informacijos gavimo reikėjo kreiptis į kitas įstaigas, todėl atsakymo pateikimas užtruko ilgiau;

2.3. Marijampolės PN atsakyme pateikiama klaidinga informacija, atsakymo pateikimas buvo vilkinamas nepagrįstai, be to, nebuvo informuotas apie tyrimo termino pratęsimą;

2.4. Marijampolės PN atsakymą apskundė Kalėjimų departamento direktoriui, tačiau gautas atsakymas neatitinka teisės aktų reikalavimų, nenurodytas jo skundo registracijos numeris, klaidinga rašto data, atsakymas nepagrįstas ir neišsamus.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022-04-26 raštu Nr. 4D-2022/1-373/3D-930 kreipėsi į Marijampolės PN administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. Seimo kontrolierė 2022-05-11 gavo Marijampolės PN administracijos raštą Nr. 1S-3861, kuriame pateikiama informacija:

4.1. „Pareiškėjas 2021-11-09 prašyme prašė suteikti informaciją apie mokymąsi Marijampolės PN. Negavęs atsakymo į prašymą, pareiškėjas 2022-01-17 pateikė skundą, kuriame nurodė, jog Marijampolės PN pažeidė Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 str., nesilaikė gero administravimo principo ir prašė motyvuotai bei pagrįstai atsakyti apie padarytus pažeidimus arba juos paneigti. Marijampolės PN 2022-01-25 pateiktame atsakyme pareiškėjui buvo nurodyta, jog jam išvykus į kitus pataisos namus, jo asmens byla iškeliauvo kartu su juo, pareiškėjas nei prašyme, nei skunde nenurodė kuriuo metu mokėsi profesijos ar bendrojo lavinimo mokykloje,

kokią specialybę įgijo ar kurioje klasėje, todėl dėl šių priežasčių prašymo nagrinėjimas užtruko. Prašymo nagrinėjimui buvo paprašyta tarnybinės pagalbos iš Marijampolės suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro bei Marijampolės profesinio rengimo centro.“;

4.2. „Pažymime, jog Marijampolės PN nuomone, atsakant į pareiškėjo prašymą, buvo praleistas terminas dėl objektyvių priežasčių, kadangi buvo laukiama atsakymo iš kitų įstaigų. Marijampolės PN tyčia nevilkino atsakymo pateikimo, nesiekė atsakymo pateikti kuo vėliau.“;

4.3. Marijampolės PN 2022-01-25 atsakyme Nr. 2S-203 Pareiškėjui paaiškinama, kad „Marijampolės pataisos namuose nuteistųjų bendrąjį lavinimą vykdo Marijampolės suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras (<...>), Marijampolė. Marijampolės pataisos namuose nuteistųjų profesinį rengimą vykdo Marijampolės profesinio rengimo centras (<...>). Išduoti pažymėjimai apie mokslų baigimą ar profesijos įgijimą įdedami į asmens bylas. Jums išvykus byla išvežta į Alytaus pataisos namus ir duomenų nėra išlikę. Prašyme nenurodėte kuriuo metu mokintės profesijos ar bendrojo lavinimo mokykloje, kokią specialybę įgijote ar kurioje klasėje mokėtės, todėl prašymo nagrinėjimas užtruko. Prašymo nagrinėjimui buvo paprašyta tarnybinės pagalbos iš minėtų įstaigų. Marijampolės suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro pataisos namų skyriaus vadovas A. L. informavo, kad jūs Marijampolės suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro pataisos namų skyriuje nesimokėte. Marijampolės profesinio rengimo centro pataisos namų skyriaus vadovas R. B. informavo, kad jūs 2018/2019 m. m. mokėtės tekintojo specialybės. Marijampolės profesinio rengimo centre šių pažymų išdavimas yra mokamas. Norėdami gauti pažymą apie įgytas kompetencijas turite sumokėti 2 eurų įmoką, į Marijampolės profesinio rengimo centro sąskaitą [...]“.

5. Seimo kontrolierė 2022-04-26 raštu Nr. 4D-2022/1-373/3D-930 kreipėsi į Kalėjų departamento administraciją, prašydama pateikti Pareiškėjo 2022-02-07 skundo ir 2023-03-21 (tokia data nurodyta rašte) atsakymo kopijas. Kalėjų departamentas 2022-05-10 Nr. 1S-1746 pateikė prašomą informaciją, iš kurios nustatyta:

5.1. Kalėjų departamente 2022-02-17 buvo gautas Pareiškėjo skundas dėl Marijampolės PN 2022-01-25 atsakymo į skundą ir prašymą teisėtumo ir pagrįstumo. Pareiškėjas skunde nurodo, kad buvo vilkinama jam pateikti atsakymą, neatsakyta į jo suformuluotus klausimus. Pareiškėjas taip pat teigia, kad prieš leidžiant jam mokytis profesijos, gydytojais turėjo patikrinti jo sveikatą ir neleisti mokytis tekintojo specialybės, nes pagal sveikatos būklę tokio darbo jis negalės niekada dirbti;

5.2. Kalėjų departamentas 2022-03-21 atsakyme Pareiškėjui nurodė, kad į „prašymą ir skundą Marijampolės pataisos namų administracijos pateiktame 2022-01-25 atsakyme Nr. 2S-203 buvo pateikta Jūsų prašyta informacija, nurodyta, kokių būdu galėtumėte gauti mokslo baigimą patvirtinančių dokumentų kopijas, taip pat paaiškinta, dėl kokios priežasties Jūsų prašymo nagrinėjimas užtruko: prašyme nenurodėte, kuriuo metu mokėtės profesinėje ar bendrojo lavinimo mokykloje, kokią specialybę įgijote ar kurioje klasėje mokėtės, todėl prašymo nagrinėjimui buvo prašyta tarnybinės pagalbos iš mokymą vykdančių įstaigų.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta: Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys. Konstatuojame, kad Marijampolės pataisos namų administracija, nagrinėdama Jūsų 2021-11-09 prašymą, pažeidė administracinio sprendimo priėmimo terminą ir nesilaikė nustatytos procedūros.

Jūsų 2022-02-07 datuoto skundo dalis dėl Marijampolės pataisos namų administracijos pavėluotai pateikto atsakymo į Jūsų prašymą yra pagrįsta.

Prašome Marijampolės pataisos namų direktorių užtikrinti, kad nagrinėjant nuteistųjų ir kitų asmenų kreipimusis būtų nuosekliai laikomasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo

įstatyme ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatytų administracinio sprendimo priėmimo terminų ir procedūrų.“

5.3. Kalėjimų departamentas atsakyme taip pat nurodė, jog „skundo tyrimo metu negauta duomenų, kad Marijampolės pataisos namuose nuteistųjų sveikatos priežiūrą vykdančios specialiosios tarnybos specialistai būtų išdavę Jums leidimą mokytis tekintojo specialybės arba Jūs dėl tokio leidimo būtumėte į Juos kreipęsis. Nuteistųjų profesinio mokymo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 30, nenumato pataisos įstaigos ar nuteistųjų sveikatos priežiūrą vykdančios institucijos pareigos tikrinti nuteistųjų, pageidaujančių mokytis profesijos, sveikatą ir išduoti leidimus arba neleisti mokytis pasirinktos specialybės. Pagal aprašo nuostatas, nuteistieji, norintys mokytis pagal pasirinktą laisvės atėmimo vietoje įgyvendinamą profesinio mokymo programą, profesinio mokymo įstaigos vadovui pateikia rašytinį prašymą; nuteistojo asmens priėmimas mokytis pagal profesinio mokymo programą įforminamas profesinio mokymo sutartimi. Tai reiškia, kad nuteistasis pats pasirenka, kokios specialybės mokysis, o pasirašydamas sutartį patvirtina savo pasirinkimą.

Iš Jūsų skundo formuluočių nelabai suprantama, kokį savo teisių ar teisėtų interesų pažeidimą jaučiatės patyręs dėl to, kad savo noru įgijote specialybę, pagal kurią negalėsite dirbti dėl sveikatos būklės. Esame įsitikinę, kad niekas negali geriau už Jus žinoti Jūsų sveikatos problemų ir su jomis susijusių profesinės ar kitos veiklos galimybių.

Jūsų 2022-02-07 datuoto skundo dalis dėl to, kad pataisos įstaigos sveikatos priežiūros specialistai leido Jums mokytis specialybės, kuri Jums draudžiama dėl sveikatos būklės, yra nepagrįsta.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

148 straipsnis. Nuteistųjų profesinis mokymas – „1. Pataisos įstaigose ir valstybės įmonėse prie pataisos įstaigų gali būti organizuojamas nuteistųjų profesinis mokymas. Nuteistieji turi teisę pasirinkti profesiją, kurios mokysis pagal pataisos įstaigos administracijos pateiktą sąrašą ir turimą mokymo bazę. 2. Nuteistųjų neįgaliųjų, ribotai pakaltinamų nuteistųjų ir valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus sulaukusių nuteistųjų profesinis mokymas organizuojamas jų pageidavimu (straipsnio redakcija, galiojusi Pareiškėjo mokymosi metu);“

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „*Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis*

principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]“;

10 straipsnis. Administracinių sprendimų priėmimas – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys“.

8. Nuteistųjų profesinio mokymo organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 30 (toliau vadinama – Aprašas):

„7. Nuteistieji, norintys mokytis pagal pasirinktą laisvės atėmimo vietoje įgyvendinamą profesinio mokymo programą, profesinio mokymo įstaigos vadovui pateikia rašytinį prašymą.

8. Nuteistieji mokytis pagal pasirinktą profesinio mokymo programą priimami švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į pasirinktos profesinio mokymo programos reikalavimus ir kvalifikacijos ir (ar) mokymosi pasiekimus įteisinančius dokumentus.

9. Nuteistojo asmens priėmimas mokytis pagal profesinio mokymo programą įforminamas profesinio mokymo sutartimi.

10. Į profesinio mokymo įstaigas nepriimami nuteistieji, atliekantys drausminę nuobaudą, – uždaryti į drausmės (baudos) izoliatorių (karcerį) arba perkelti į drausmės grupę ar kamerų tipo patalpas, o jeigu šie asmenys buvo priimti į profesinio mokymo įstaigą iki nuobaudos paskyrimo, nutraukiama su jais sudaryta profesinio mokymo sutartis.“

9. Dokumentų rengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117 (nauja redakcija nuo 2020-01-01), numatyta:

„6. Dokumento struktūrą sudaro šie pagrindiniai elementai: tekstas arba vaizdas ir (ar) garsas, metaduomenys, autentiškumo ir vientisumo patvirtinimo duomenys.

[...]

10. Pagrindiniai dokumento metaduomenys yra šie:

10.1. dokumento sudarytojo pavadinimas;

10.2. dokumento pavadinimas;

10.3. dokumento data;

10.4. dokumento registracijos numeris;

10.5. gavėjas (jei dokumentas siunčiamas);

10.6. dokumento sudarytojo duomenys (jei dokumentas siunčiamas).

[...]

25. Rašytinis dokumentas gali turėti ir papildomų metaduomenų, tokių kaip:

25.1. specialioji žyma;

25.2. priedo žyma;

25.3. dokumento gavimo duomenys;

25.4. užduotis (rezoliucija ar kitas pavedimas);

25.5. gauto dokumento nuoroda;

25.6. derinimo žyma;

25.7. supažindinimo žyma;

25.8. tvirtinimo žyma;

25.9. tikrumo žyma;

25.10. dokumento rengėjo nuoroda.“

10. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) nutartis.

LVAT 2012-03-01 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-502-1605-12, pažymėjo:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

11. Atsižvelgiant į Skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

11.1. dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų nagrinėjant prašymą ir skundą;

11.2. dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą.

Dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų nagrinėjant prašymą ir skundą

12. Pareiškėjas Seimo kontrolierei rašė, kad kreipėsi į Marijampolės PN administraciją su prašymu suteikti informaciją apie mokymąsi profesinėje mokykloje, tačiau nesulaukė atsakymo per teisės aktuose numatytą terminą, todėl dėl negauto atsakymo parašė skundą. Gautas atsakymas jo netenkina, nebuvo suteikta visa prašoma informacija.

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas Marijampolės PN administracijai 2021-11-09 pateikė prašymą ir prašė suteikti informaciją apie jo mokymąsi Marijampolės PN bausmės atlikimo metu. Negavęs atsakymo į prašymą, pareiškėjas 2022-01-17 pateikė skundą, kuriame nurodė, jog Marijampolės PN pažeidė Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 str., nesilaikė gero administravimo principo ir prašė motyvuotai bei pagrįstai atsakyti į jo prašymą. Marijampolės PN administracijos 2022-01-25 pateiktame atsakyme pareiškėjui buvo nurodyta, jog jam išvykus į kitus pataisos namus, jo asmens byla buvo išsiųsta kartu su juo. Pareiškėjas nei prašyme, nei skunde nenurodė, kuriuo metu mokėsi profesijos ar bendrojo lavinimo mokykloje, todėl administracija kreipėsi į mokymosi įstaigas, prašydama suteikti informaciją ir laukiant atsakymų, prašymo nagrinėjimo procedūra užsitęsė.

Pareiškėjui buvo suteikta informacija apie jo įgytą profesiją ir laikotarpį, kada jis mokėsi

profesijos, paaiškinta, koku būdu jis gali gauti įgytą profesiją patvirtinantį dokumentą, nurodyta atsakymo apskundimo tvarka.

14. Nagrinėdami pareiškėjų skundus Marijampolės PN, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAI ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydami visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas.

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 10 punktas), tarp jų, ir nuostatų, susijusių su prašymų nagrinėjimu iš esmės.

VAI 10 straipsnyje numatyta, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.

15. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Marijampolės PN administracija į Pareiškėjo skundą atsakė praleidę 20 darbo dienų terminą ir tik po Pareiškėjo papildomo skundo pateikimo. Marijampolės PN administracija nuteistajam paaiškino vėlavimo pateikti atsakymą priežastis; Pareiškėjas nebuvo informuotas apie prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą, kaip tai numatyta VAI 10 straipsnyje. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Kalėjų departamentas, vertindamas Marijampolės PN atsakymo teisėtumą ir pagrįstumą, konstatavo, jog Marijampolės PN administracija nesilaikė teisės aktuose nustatytos prašymo nagrinėjimo tvarkos ir terminų, todėl Pareiškėjo skundas buvo pripažintas pagrįstu, o Marijampolės PN administracija buvo įpareigota laikytis teisės aktuose nustatytų administracinio sprendimo priėmimo terminų ir procedūrų.

16. Įvertinus Skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes darytina išvada, kad Marijampolės PN administracija, gavusi Pareiškėjo prašymą ir žinodama, jog neparengs laiku atsakymo, nesilaikė VAI įtvirtintos prašymų nagrinėjimo tvarkos ir nepratęsė prašymo nagrinėjimo termino bei apie tai neinformavo Pareiškėjo, todėl Pareiškėjo Skundas dėl Marijampolės PN administracijos galimai netinkamų veiksmų nagrinėjant prašymą ir skundą pripažįstamas pagrįstu.

Atsižvelgiant į tai, jog Kalėjų departamentas, išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą dėl Marijampolės PN administracijos teisėtumo ir pagrįstumo, jau atkreipė Marijampolės PN direktoriaus dėmesį į būtinybę užtikrinti, kad nagrinėjant nuteistųjų ir kitų asmenų kreipimusis būtų nuosekliai laikomasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatytų administracinio sprendimo priėmimo terminų ir procedūrų, Seimo kontrolierė rekomendacijos Marijampolės PN direktoriui neteiks.

Dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą

17. Pareiškėjas Skunde rašė, kad jo netenkinantį Marijampolės PN atsakymą skundė Kalėjų departamentui, tačiau Kalėjų departamentas jo skundą pripažino pagrįstu tik iš dalies, rašte nurodė neteisingą atsakymo parengimo datą, nenurodė skundo registracijos numerio.

18. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2022-02-17 buvo gautas Pareiškėjo skundas dėl Marijampolės PN 2022-01-25 atsakymo į skundą ir prašymą teisėtumo bei pagrįstumo. Pareiškėjas skunde nurodė, kad buvo vilkinama jam pateikti atsakymą, neatsakyta į jo suformuluotus klausimus. Pareiškėjas taip pat teigė, kad prieš leidžiant jam mokytis profesijos, gydytojais turėjo patikrinti jo sveikatą ir neleisti mokytis tekintojo specialybės, nes pagal sveikatos būklę tokio darbo jis negalės niekada dirbti. Kalėjų departamentas 2022-03-21 atsakyme Pareiškėjui konstatavo, kad Marijampolės PN administracija, nagrinėdama jo 2021-11-09 prašymą, pažeidė administracinio sprendimo priėmimo terminą ir nesilaikė nustatytos procedūros, todėl skundo dalis dėl Marijampolės PN administracijos pavėluotai pateikto atsakymo į prašymą buvo pripažinta pagrįsta. Kitos Pareiškėjo skundo dalys dėl jo įgytos specialybės ir sveikatos būklės nesuderinamumo, buvo atmestos, išaiškinant, kad profesinį mokymąsi savanoriškai pasirenka patys nuteistieji ir jie patys turi nuspręsti, ar galės dirbti dėl savo sveikatos būklės. Kalėjų departamento atsakyme nurodyti neteisingi rašto parengimo metai ir nenurodytas gauto ir užregistruoto skundo numeris, tačiau Pareiškėjui kartu su atsakymu buvo pateiktas ir metaduomenų lapas, kuriame teisingai nurodoma rašto data ir rašto numeris.

19. BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK, – nustato privalomąją tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka.

Pagal teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, nagrinėdamas pareiškėjų skundus Kalėjų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų, kas reiškia, kad Kalėjų departamento atsakymai į skundus turi būti parengti pagal jų turinį ir vadovaujantis teisės aktų nuostatomis.

Vadovaujantis VAI įtvirtintu išsamumo principu – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta.

20. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta ir įvertinus Kalėjų departamento Pareiškėjui pateikto atsakymo turinį, konstatuotina, kad 2022-03-21 atsakymas į Pareiškėjo 2022-02-17 gautą skundą parengtas laikantis Viešojo administravimo įstatyme įtvirtinto informacijos išsamumo principo, gero administravimo bei atsakingo valdymo principų, nes Pareiškėjui parengtas motyvuotas ir išsamus atsakymas. Pareiškėjo skundo dalis dėl Marijampolės PN atsakymo teisėtumo buvo pripažinta pagrįsta, o skundo dalis dėl įgytos profesijos atmesta, pareiškėjui motyvuotai paaiškinant, kad jis turi teisę laisvai rinktis siūlomas mokytis profesijas. BVK 148 straipsnyje numatyta, kad nuteistieji turi teisę pasirinkti profesiją, kurios mokysis pagal pataisos įstaigos administracijos pateiktą sąrašą ir turimą mokymo bazę, o nuteistųjų neįgaliųjų profesinis mokymas organizuojamas jų pageidavimu.

Pastebėtina, kad Pareiškėjui parengto atsakymo tekste nurodyti ne tie parengimo metai, tačiau prie atsakymo pridėtame metaduomenų lape nurodoma teisinga dokumento data, todėl šios aplinkybės nelaikytinos pakankamu pagrindu konstatuoti, kad Kalėjų departamento atsakymas parengtas nesilaikant Dokumentų rengimo taisyklių. Be to, vadovaujantis Dokumentų rengimo taisyklėmis, raštiškame atsakyme gali būti nurodoma, tačiau neprivaloma nurodyti dokumento

gavimo duomenis.

Apibendrinant visas išdėstytas aplinkybes darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundas dėl Kalėjų departamento pareigūnų galimai netinkamų veiksmų nagrinėjant jo skundą, atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Marijampolės pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo ir skundo nagrinėjimu, pripažinti pagrįsta.

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundo nagrinėjimu, atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė